

Par atbalsta pasākumu piemērošanu valsts pārbaudes darbos 2017./2018.mācību gadā

Atbalsta pasākumi valsts pārbaudes darbos ir kā secīgs turpinājums darbam, kuru visa mācību gada garumā veic skolas atbalsta personāls un mācību priekšmetu skolotāji.

Valsts izglītības satura centrs (turpmāk – centrs) ir apkopojis izglītības iestāžu sniegto informāciju valsts pārbaudījumu informācijas sistēmā par izglītojamo skaitu, kuri izmantoja atbalsta pasākumus valsts pārbaudes darbos (diagnosticējošajos darbos un eksāmenos) 2016./2017.mācību gadā. Dati par valsts pārbaudes darbos piemērotajiem atbalsta pasākumiem 3., 6. un 9.klašu izglītojamiem ir apkopoti 1.tabulā. Atbalsta pasākumi katrā mācību priekšmetā tiek izmantoti atbilstoši izglītojamā speciālām vajadzībām. No apkopotajiem datiem var secināt, ka ir izglītojamie, kuriem atbalsts tiek sniegts visos valsts pārbaudījumos un izglītojamie, kuriem atbalsta pasākumi ir nepieciešami tikai vienā vai divos mācību priekšmetos.

1.tabula

Valsts pārbaudes darbs	Skolēnu skaits, kuri kārtoja valsts pārbaudes darbu	Skolēnu skaits, kuri kārtoja valsts pārbaudes darbu ar atbalsta pasākumiem	Skolēnu skaits, kuri kārtoja valsts pārbaudes darbu ar atbalsta pasākumiem %
*mācībvaloda 3.klasei	19463	714	3.7
*latviešu valoda (mazākumtaut.izglīt.progr.) 3.klasei	5358	126	2.4
*matemātika 3.klasei	19486	780	4.0
*dabaszinības 6.klasei	16305	710	4.4
*latviešu mācībvaloda 6.klasei	11710	556	4.7
*latviešu valoda (mazākumtaut.izglīt.progr.) 6.klasei	4669	109	2.3
*matemātika 6.klasei	16488	738	4.5
*mazākumtautību valoda (krievu) 6.klasei	4563	104	2.3
*matemātikā 8.klasei	15799	364	2.3
*dabaszinātnes 9.klasei	15403	360	2.3
Eksāmens angļu valodā 9.klasei	12457	349	2.8
eksāmens krievu valodā 9.klasei	2575	162	6.3
eksāmens latviešu valoda 9.klasei	11271	543	4.8
eksāmens Latvijas vēsturē 9.klasei	15234	575	3.8
eksāmens matemātikā 9.klasei	15153	613	4.0
eksāmens vācu valodā 9.klasei	185	12	6.5
mazākumtautības valoda (krievu) 9.klasei	3904	39	1.0
eksāmens ģeogrāfijā vidusskolai	813	2	0.2
eksāmens informātikā vidusskolai	4322	2	0.05
eksāmens mazākumtautību valodā un literatūrā (krievu)	859	3	0.3

* Diagnosticējošais darbs

2016./2017.mācību gadā centralizētajos eksāmenos piemērotie atbalsta pasākumi ir apkopoti 2. un 3.tabulā.

2.tabula

Atbalsta pasākuma veids	Izglītojamo skaits 2016./2017.m.g.
Laika pagarinājums, palielināts starpbrīžu skaits	23
Teksts palielinātā drukā	5
Atļauts izmantot datoru rakstiskas atbildes sniegšanai, neizmantojot rīkus, kas norāda uz valodas kļūdām	3
Atļauts izmantot atgādnis, kuras izglītojama izmantojis mācību procesā	8
Iespēja izmantot asistentu atbalstam darbībās, kas nav saistītas ar pārbaudījuma saturu	2
Atbrīvojums no mutvārdu daļas	2
Atbrīvojums no klausīšanās daļas	3

3.tabula

Centralizētais eksāmens	Izglītojamo skaits
Latviešu valoda	19
Matemātika	22
Svešvaloda	18
Fizika	4
Ķīmija	2
Bioloģija	3
Latvijas un pasaules vēsture	7
Latviešu valoda (mazākumtaut.izglīt.progr.) 9.klasei	2

Atbalsta pasākumi centralizētajos eksāmenos izglītības iestādēm bija jāaskaņo ar centru. Eksāmena norises darbību laikus šiem izglītojamiem izstrādāja centra speciālisti, ņemot vērā izglītības iestādes ieteikumus un katra izglītojamā speciālās vajadzības un eksāmena saturu. Kopumā 2016./2017.mācību gadā atbalsta pasākumi centralizētajos eksāmenos tika piemēroti 31 izglītojamam.

Tuvojoties valsts pārbaudījumu norises laikam, centrs vēlas atgādināt par atbalsta pasākumiem valsts pārbaudījumos un sniegt ieteikumus, lai izglītības iestādes veiksmīgāk varētu organizēt atbalsta pasākumu piemērošanu izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām.

I. Atbalsta pasākumi diagnosticējošos darbos un eksāmenos

Atbalsta pasākumi valsts pārbaudes darbos 2017./2018.mācību gadā būs līdzīgi kā iepriekšējos mācību gados. Ne visiem izglītojamiem ar speciālām vajadzībām būs pilnīgi piemēroti centra izstrādātie valsts pārbaudes darbu norises darbību laiki

(turpmāk – norise). Tā kā izglītojamiem var būt atšķirīgas speciālās vajadzības, centrs iesaka izglītības iestādēm izmantot iespēju pašām izstrādāt individuālo pārbaudes darbu norises pagarinājumu. Tāpat, ja valsts pārbaudes darbu norise paredz starpbrīdi, bet izglītojamam šis starpbrīdis var traucēt koncentrēties turpmākam darbam, izglītības iestādes atbalsta personāls var ierosināt pieņemt lēmumu, ka šis starpbrīdis nav nepieciešams. Pie centra ieteiktajiem atbalsta pasākumiem valsts pārbaudes darbos izglītības iestāde ir tiesīga piemērot papildu atbalsta pasākumus, ja izglītojamais tos ir saņēmis mācību procesā. Izglītības iestādes izstrādātais norises pagarinājums vai papildu atbalsta pasākumi ar centru nav jāsaskaņo.

Par atbalsta pasākumiem valsts pārbaudes darbos izglītības iestāde informē centru elektroniski, pirms valsts pārbaudes darba norises atzīmējot valsts pārbaudījumu informācijas sistēmā (VPIS), kuram izglītojamam paredzēta atbalsta pasākumu piemērošana.

Norises darbības laiki, kuri izstrādāti izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām, paredzēti gan izglītojamajiem, kuri mācās pēc speciālās izglītības programmas (piemēram, 11015611, 11015621, 21015611, 21015621), gan tiem izglītojamajiem, kuriem traucējumus noteicis psihologs vai logopēds (piemēram, mācīšanās traucējumi, valodas traucējumi). Tas nozīmē, ka izglītības iestādei ir jānodrošina izglītojamam ar speciālām vajadzībām visi nepieciešamie atbalsta pasākumi neatkarīgi no tā, vai izglītojamam ir ieteikta speciālā izglītības programma vai mācīšanās traucējumus ir noteicis skolas psihologs vai logopēds.

Atbalsta pasākumi 9.klases **centralizētajā eksāmenā "Latviešu valoda mazākumtautību izglītības programmās 9.klasei"** izglītības iestādēs izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām tiek organizēti tāpat kā citos 9.klases eksāmenos. Šie atbalsta pasākumi ar centru nav jāsaskaņo.

Ja 9.klases izglītojamais, kuram ir runas vai dzirdes traucējums, nekārto kādu no centralizētā eksāmena latviešu valoda mazākumtautību izglītības programmās daļām, izglītības iestādes vadītājs nosūta centram iesniegumu par izglītojamā nepiedalīšanos attiecīgajā eksāmena daļā. Iesniegumam pievieno ģimenes ārsta atzinuma kopiju, kurā norādīts traucējums, kas ir par pamatu izglītojamā atbrīvošanai no centralizētā eksāmena klausīšanās vai runāšanas daļas. Iesniegums jānosūta centram līdz pārbaudes darba norises dienai – **23.maijam**. Aktu par izglītojamā nepiedalīšanos centralizētā eksāmena mutvārdu daļā pievieno centralizētā eksāmena materiāliem, kurus izglītības iestāde nosūta centram. Akta paraugs tiks publicēts "Valsts pārbaudes darbu norises darbību laiki" pielikumos.

Izglītojamie, kuriem ir noteikta atšķirīga valsts pārbaudes darba norise vai atbalsta pasākumi, kuri var traucēt pārējo izglītojamo darbu, valsts pārbaudes darbu kārto atsevišķā telpā. Ja apvienoto eksāmenu kārto izglītojamais ar speciālām vajadzībām, kuram nepieciešama atsevišķa telpa, tad izglītības iestādei ir tiesības noteikt šim izglītojamam piemērotāko eksāmena norises vietu. Izglītojamajam, kuram ir dzirdes traucējumi (piemēram, dzirdes aparāts, "austiņas" vai implants), darbvietu eksāmena telpā nosaka eksāmena vadītājs, ievērojot izglītojamā vajadzības un pamatojoties uz izglītojamā mutisku lūgumu.

II. Atbalsta pasākumi 12.klases centralizētajos eksāmenos

Atbalsta pasākumiem **centralizētajos eksāmenos** saglabāsies līdzšinējā kārtība, kuru nosaka Ministru kabineta 2010.gada 6.aprīļa noteikumi Nr.335 "Noteikumi par centralizēto eksāmenu saturu un norises kārtību". Noteikumi paredz, ka izglītojamajam, kuram ir nepieciešami atbalsta pasākumi centralizētajos eksāmenos, ir jāsaņem Valsts

pedagoģiski medicīniskās komisijas vai pašvaldības pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinums par izglītojamā veselības stāvoklim, spējām un attīstības līmenim atbilstošas izglītības programmas īstenošanu vai atzinums par izglītojamā speciālajām izglītības vajadzībām un tām atbilstošu atbalsta pasākumu nepieciešamību (turpmāk – komisijas atzinums). Izglītojamiem, kuri saskaņā ar komisijas atzinumu jau apgūst veselības stāvoklim, spējām un attīstības līmenim atbilstošu speciālās izglītības programmu (piemēram, ar redzes, dzirdes vai fiziskās attīstības traucējumiem), atkārtots komisijas atzinums, lai saņemtu atbalsta pasākumus centralizētajos eksāmenos, nav nepieciešams.

Izglītības iestādes vadītājam jānosūta centram iesniegums par atbalsta pasākumu piemērošanu

- **svešvalodu centralizētajā eksāmenā ne vēlāk kā līdz 2018.gada 30.janvārim,**
- **pārējos centralizētajos eksāmenos – ne vēlāk kā līdz 2018.gada 16.aprīlim.**

Iesniegumā jānorāda izglītojamā vārds, uzvārds, personas kods, eksāmena pilns nosaukums un centralizētā eksāmena norises vieta. Iesniegumam pievieno detalizētu informāciju par nepieciešamajiem atbalsta pasākumiem (1.pielikums). Ieteicamie atbalsta pasākumi centralizētajos eksāmenos norādīti 2.pielikumā.

Ja izglītojamais, kuram ir runas vai dzirdes traucējums, bet nav nepieciešami citi atbalsta pasākumi, nekārto kādu no valodu centralizēto eksāmenu daļām, tad kārtība, kādā izglītības iestāde informē centru, ir tāda pati kā 9.klases centralizētajā eksāmenā (sk. šī materiāla I. nodaļā "Atbalsta pasākumi diagnosticējošos darbos un eksāmenos").

Informāciju par centralizētā eksāmena darbību norises laikiem un atbalsta pasākumiem izglītojamajam ar speciālām vajadzībām centrs nosūtīs attiecīgās izglītības iestādes vadītājam

- **svešvalodu centralizētajiem eksāmeņiem ne vēlāk kā līdz 2018.gada 13.februārim,**
- **pārējiem centralizētajiem eksāmeņiem – ne vēlāk kā līdz 2018.gada 23.aprīlim.**

Izglītojamie, kuriem ir noteikts atšķirīgs eksāmena norises darbību laiks vai atbalsta pasākumi, kuri var traucēt pārējo izglītojamo darbu, eksāmenu kārtu atsevišķā telpā. Ja apvienoto eksāmenu kārtu izglītojamais ar speciālām vajadzībām, kuram nepieciešama atsevišķa telpa, tad, saskaņojot ar centru, izglītības iestādei ir tiesības noteikt šim izglītojamajam piemērotāko eksāmena norises vietu. Izglītojamajam, kuram ir dzirdes traucējumi (piemēram, dzirdes aparāts, "austiņas" vai implants), darbavietu eksāmena telpā nosaka eksāmena vadītājs, ievērojot izglītojamā vajadzības un pamatojoties uz izglītojamā mutisku lūgumu. Nosakot šī izglītojamā darbavietu, drīkst neievērot kodu secību.

Informācija par komisiju darbu ir publicēta centra vietnes sadaļā "Izglītības saturs. Speciālā izglītība", kā arī pieejama pie pašvaldību izglītības speciālistiem vai centra Speciālās izglītības nodaļas speciālistiem (tālr. 67212227).

Pielikumi:

1. Pieteikums par atbalsta pasākumu piemērošanu izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām, kuri apgūst vispārējās vidējās izglītības programmu.
2. Ieteicamie atbalsta pasākumi izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām, kuri apgūst vispārējās vidējās izglītības programmu.

Pieteikums par atbalsta pasākumu piemērošanu izglītojamiem ar speciālām vajadzībām, kuri apgūst vispārējās vidējās izglītības programmu

Izglītības iestādes nosaukums _____

Centralizētais eksāmens	Izglītojamā vārds, uzvārds	Personas kods	Traucējuma veids	Laika pagarinājums procentos*	Nepieciešamie atbalsta pasākumi

Izglītības iestādes vadītājs _____/paraksts/

2018.gada _____

* Norādīt par katru eksāmena daļu atsevišķi.

**Ieteicamie atbalsta pasākumi centralizētajos eksāmenos
izglītojamiem ar speciālām vajadzībām**

(saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 6.aprīļa noteikumiem Nr.335 "Noteikumi par centralizēto eksāmenu saturu un norises kārtību")

Traucējuma veids	Ieteicamie atbalsta pasākumi
Izglītojamam ar redzes traucējumiem	1. Pagarināts darba izpildes laiks – līdz 100% no kopējā darba laika. 2. Palielināts starpbrīžu skaits. 3. Teksts palielinātā drukā. 4. Teksta palielinātāja iekārtas vai citu palīgīdzekļu lietošana, lai uzlabotu informācijas saskatāmību. 5. Klausīšanās daļā pauzes starp uzdevumu nosacījumiem un uzdevumiem pagarina līdz 100%. Visu ierakstu drīkst klausīties atkārtoti vienu reizi. 6. Atļauts lasīt priekšā uzdevuma nosacījumus. 7. Var atbrīvot no lasīšanas daļas.
Izglītojamam ar dzirdes traucējumiem	1. Pagarināts darba izpildes laiks – līdz 100% no kopējā darba laika. 2. Palielināts starpbrīžu skaits. 3. Klausīšanās daļā pauzes starp uzdevumu nosacījumiem un uzdevumiem pagarina līdz 100%. Visu ierakstu drīkst klausīties atkārtoti vienu reizi. 4. Burtisks uzdevumu nosacījumu tulkojums zīmju valodā. 5. Atbrīvot no pārbaudes darba klausīšanās un (vai) mutvārdu daļas.
Izglītojamam ar fiziskās attīstības traucējumiem	1. Pagarināts darba izpildes laiks: 1.1. izglītojamajam ar ļoti smagiem kustību traucējumiem, kuram ir apgrūtināta rakstīšana – līdz 100% no kopējā darba laika; 1.2. izglītojamajam ar citiem kustību traucējumiem – līdz 30% no kopējā darba laika. 2. Palielināts starpbrīžu skaits. 3. Datora izmantošana (valodu eksāmenos bez teksta redaktora iespējām) rakstiskas atbildes sniegšanai. 4. Izglītojamo ar valodas traucējumiem, kas neļauj demonstrēt runātprasmi, var atbrīvot no pārbaudes darba mutvārdu daļas kārtošanas. 5. Rakstu darbus aizstāt ar mutiskām atbildēm, kuras tiek fiksētas audioierakstā, ja izglītojamais fiziskās attīstības traucējumu dēļ nevar rakstīt. 6. Iespēja izmantot asistentu atbalstam darbībā, kas nav saistītas ar pārbaudījuma satura skaidrošanu.

Izglītojamam ar valodas traucējumiem	1. Pagarināts darba izpildes laiks – līdz 30% no kopējā darba laika. 2. Palielināts starpbrīžu skaits. 3. Atļauts lasīt priekšā uzdevuma nosacījumus. 4. Rakstītais teksts palielinātā drukā. 5. Izmantot palīglīdzekļus, kuri uzlabo teksta uztveri. 6. Datora izmantošana (valodu eksāmenos bez teksta redaktora iespējām) rakstiskas atbildes sniegšanai. 7. Izglītojamo ar valodas traucējumiem, kas neļauj demonstrēt runātpasmi, var atbrīvot no pārbaudes darba mutvārdu daļas kārtošanas.
Izglītojamam ar mācīšanās traucējumiem	1. Pagarināts darba izpildes laiks – līdz 30% no kopējā darba laika. 2. Palielināts starpbrīžu skaits. 3. Izglītojamais ar lasīšanas traucējumiem drīkst izmantot palīglīdzekļus, kuri uzlabo teksta uztveri. 4. Atļauts lasīt priekšā uzdevuma nosacījumus. 5. Datora izmantošana (valodu eksāmenos bez teksta redaktora iespējām) rakstiskas atbildes sniegšanai.
Izglītojamam ar garīgās veselības traucējumiem	1. Pagarināts darba izpildes laiks – līdz 30% no kopējā darba laika. 2. Palielināts starpbrīžu skaits.